

Akademski
2020/2021

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

Prof.dr Ana Lalević Filipović

I PREDAVANJE

RAZVOJ, STRUKTURA, KLASIFIKACIJA I SAVREMENI ASPEKT RAČUNOVODSTVA; TEORIJSKE OSNOVE FINANSIJSKOG RAČUNOVODSTVA; FINANSIJSKI ISKAZI ... (OSVRT NA ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI I ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU)

INFORMACIJE O NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU ŠKOLSKA 2021/2022:

- 27.09-03.10: Razvoj, struktura, klasifikacija i savremeni aspekt računovodstva; Teorijske osnove finansijskog računovodstva; Finansijski iskazi ... (osvrta na Iskaz o finansijskoj poziciji i Iskaz o ukupnom rezultatu)
- 04.10-10.10.: Instrumenti organizacije računovodstva (knjigovodstvena dokumenta, konto, poslovne knjige...); Otvaranje poslovnih knjiga za novoosnovana i postojeća preduzeća;
- 11.10-17.10: Računovodstvena načela i regulativa; PDV; Organizacija računovodstvene procedure;
- 18.10-24.10: Računovodstveni aspekt stalne imovine;
- 25.10 - 31.10.: Računovodstveni aspekt nabavke materijala; kratkoročnih potraživanja, plasmana i gotovine;
- 01.11 - 07.11.: Računovodstveni aspekt nabavke robe;
- 08.11 - 14.11.: Računovodstveni aspekt kapitala preduzeća

- **15.11- 21.11** : *Računovodstveni aspekt primarni troškova u finansijskom knjigovodstvu (pojam, klasifikacija...); Knjigovodstveno obuhvatanje poslovnih rashoda; Troškovi materijala, Nabavna vrijednost realizovane robe; Troškovi ličnih zarada i naknada,*
- **22.11-28.11:** *Troškovi amortizacije; Vremensko razgraničavanje troškova; Troškovi rezervisanja; Troškovi proizvodnih usluga, Finansijski rashodi, Ostali rashodi...;*
- **29.11-05.12.** *Računovodstveni aspekt prihoda u finansijskom knjigovodstvu-pojam, knjigovodstveno obuhvatanje, klasifikacija...Obračun i raspodjela periodičnog poslovnog rezultata preduzeća-teorijski prikaz obje metode obračuna; Ostale poslovne promjene i priprema za sastavljanje osnovnih finansijskih iskaza (vanbilansna evidencija, predzaključna knjiženja, greške u knjigovodstvu...);*
- **06.12 - 12.12. :** **KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen**
- **13.12 - 19.12.:****PRAKTIČNI DIO:** PDV na nivou osnovnih računovodstvenih promjena ; Obračun zarada u praksi; sastavljanje obrasca IOPPD u praksi;
- **20.12-26.12:** **POPRAVNI KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen**
- **27.12.-31.12.:** **PRAKTIČNI DIO** :Poreski tretman PDV kod predzaključnih knjiženja i sastavljanje Prijave poreza na dobit preduzeća;
- **03.01..... Priprema za završni ispit**

NAČIN OCJENJIVANJA!

Struktura	Max	Opis	Redovni termin	Popravni termin
Kolokvijum	40	Zadaci iz materije obrađene na časovima predavanja i vježbi NAPOMENA: Na početku testa, biće ponuđeno pet teorijskih pitanja na zaokruživanje, koja su ELIMINACIONA . Da bi student stekao uslov za provjeru zadataka na testu, potrebno je od pet eliminacionih pitanja da uradi tačno tri. U protivnom, test neće biti predmet daljeg ocjenjivanja,	06.12 - 12.12. : KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen	20.12 - 26.12. : KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen
ZAVRŠNI ISPIT: TEORIJSKI I PRAKTIČNI DIO	60	TEORIJSKI DIO: Cjelokupno teorijsko gradivo obrađeno na časovima predavanja i vježbi PRAKTIČNI DIO: Praktična implementacija stečenih znanja na predavanjima i vježbama.	Januar 2022 (Precizan termin će biti naknadno utvrđen)	Januar 2022 (Precizni termini će biti naknadno utvrđeni)

PRAKTIČNI DIO ISPITA

- * Realizuje se od strane kolega sa Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (ISRCG) u terminima časova predavanja i/ili vježbi (shodno rasporedu), kao i u nekim drugim terminima, o čemu će studenti biti blagovremeno informisani;
- * Cilj je implementacija stečenih teorijskih znanja u praksi;
- * Maksimalni broj bodova je 20 i polaže se u okviru završnog dijela ispita.
- * Praktični dio ispita, kao i bilo koji drugi segmet ispita nije obavezan;

STRUKTURA ZAVRŠNOG ISPITA

Element	Broj pitanja	Broj bodova po pitanju	Ukupno bodova
TEORIJSKI DIO			
Otvorena problem pitanja <i>(NAPOMENA: teorija i zadaci obrađeni na časovima predavanja. Tokom predavanja studenti će detaljno biti upoznati sa koncepcijom)</i>	10 pitanja	3	30
Pitanja na zaokruživanje	10 pitanja	1	10
PRAKTIČNI DIO			
<i>Realizuje se od strane kolegica sa Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (ISRCG) u terminima časova predavanja i/ili vježbi (shodno rasporedu), kao i u nekim drugim terminima, o čemu će studenti biti blagovremeno informisani; Cilj je implementacija stečenih teorijskih znanja u praksi; Maksimalni broj bodova je 20 i polaže se u okviru završnog dijela ispita. Praktični dio ispita, kao i bilo koji drugi segmet ispita nije obavezan;</i>			20
UKUPNO ZAVRŠNI ISPIT			60

DODATNE NAPOMENE

1. Studenti **kumulativno prikupljaju poene.**
3. **Kolokvijum** se održava u toku trajanje nastave u semestru i **ima jedan popravni termin**, takođe do kraja nastave.
3. **Završni ispit** se održava u januaru i **ima dva popravna termina** – januarski i avgustovski.
4. **Studenti koji žele ocjenu A i B završni ispit (teorijski dio bez praktičnog) polažu usmeno.**

- **Krajnja ocjena:**
  - 0 - 49 - ocjena F
  - 50 - 59.99 - ocjena E
  - 60 - 69.99 - ocjena D
  - 70 - 79.99 - ocjena C
  - 80 - 89.99 - ocjena B
  - 90 - 100 - ocjena A

OBAVEZE STUDENATA U TOKU NASTAVE...

- ***OBAVEZNO prisustvo na predavanjima, vježbama, aktivno učestvovanje studenata u toku izvođenja predavanja i vježbi.....***

INFORMACIJE O KONSULTACIJAMA, MAILU....

Sve informacije na sajtu:
www.ekonomija.ac.me
<https://dl.ucg.ac.me/>

RACUNOVODSTVO

KONSULTACIJE	UTORAK od 10:30 do 11:30
MAIL	analf@ucg.ac.me
KABINET	403/IV sprat

9

LITERATURA

OSNOVNA

- **Prof.dr Slobodan Malinić, prof. dr Ana Lalević-Filipović „Računovodstvo“, Ekonomski fakultet Podgorica, Podgorica, 2009; (elektronska verzija, dopunjeno i izmijenjeno 2018 godine)**
- **Prof. dr Ana Lalević Filipović, Mr Jovana Racković, Finansijsko računovodstvo-teorijski i praktični koncept, radni materijal, 2021.**

DODATNA

- Sidney J. Gray, Belverd E. Needles „Finansijsko računovodstvo-opšti pristup (prevod) „ Savez Računovoda i revizora Republika Srpska, 2002;
- Dr Kata Škarić-Jovanović; Dr Radiša Radovanović "Finansijsko računovodstvo", Ekonomski fakultet u Beogradu, centar za izdavačku djelatnost, 2004;
- Malinić Dr Slobodan, "Upravljačko računovodstvo i obračun troškova i učinaka", Ekonomski fakultet u Kragujevcu, Kragujevac, 2004.

Napomena: Literatura će biti parcijalno dostupna na sajtu

RACUNOVODSTVO

10

ZAŠTO VAM JE POTREBNO RAČUNOVODSTVO?

RAČUNOVODSTVO

11

RAČUNOVODSTVO ..

- ...JE DOSADNO!
- ....NIJE KREATIVNO!
- ... JE SAMO RAD SA PAPIRIMA!
- ...SU SAMO "T-konta"!
- ...TEŠKO!
- ... NERAZUMLJIVO!

RAČUNOVODSTVO

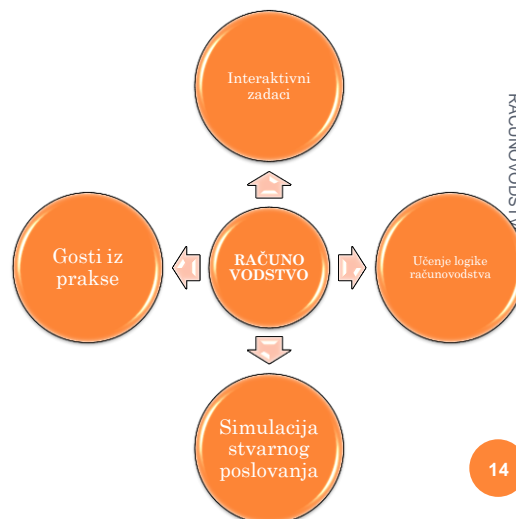
12

DA LI ZAISTA TAKO MORA DA BUDE?!

RAČUNOVODSTVO MOŽE DA BUDE...

- ..POJEDNOSTAVLJENO...
- ..JASNO...
- ..ZANIMLJIVO..
- ..DINAMIČNO...
- ..INTERAKTIVNO...

ŠTA JE RAČUNOVODSTVO ZAPRAVO U STVARNOSTI?

- RAČUNOVODSTVO PRUŽA **INFORMACIJE** KOJE SU OSNOVA POSLOVNOG ODLUČIVANJA...
- RAČUNOVODSTVO JE **OSNOVNI JEZIK** POSLOVNE KOMUNIKACIJE...
- DOBAR MENADŽER NE POSJEDUJE OSNOVNO, NEGO NAPREDNO ZANJE IZ **RAČUNOVODSTVA**...

ŠTA VAM PRUŽA RAČUNOVODSTVO?

- da budete **EKONOMISTA** koji zna *osnove knjiženja*:
  - Šta je to transakcija? Aktiva? Pasiva?
    - Na koji način knjigovodstveno evidentirati transakcije? Koje su to kategorije aktive, odnosno pasive?
  - Šta su to kupci i dobavljači...?Kako definisati zalihe...?...
  - Kako sastaviti osnovne finansijske iskaze..?
    - Iskaz o finansijskoj poziciji...Iskaz o ukupnom rezultatu...
    - Kako analizirati i tumačiti pokazatelje uspješnosti poslovanja...
    - itd...itd....

KOJI SU TO POJMOVI SA KOJIM ĆETE SE SRETATI U RAČUNOVODSTVU?

KAKO JE NASTALO RAČUNOVODSTVO?

- Zašto se uopšte javila potreba da se nešto “pribilježi”?

- Od kada vuče korijene?!

- Ko se smatra “pronalazačem” računovodstva?

- Pojava ranih oblika trgovine..

- Pojava složenijih oblika trgovine (tzv. **prosto knjigovodstvo**)

- knjigovodstvena evidencija u kojoj postoje samo
rn dužnika i povjerilaca i gdje se vodi blagajnički dnevnik

Ime	Duguje €	Vratio €	Ostatak €
Pero	200	50	150
Ivan	500	100	400
Ukupno			550

ETAPE U RAZVOJU RAČUNOVODSTVA

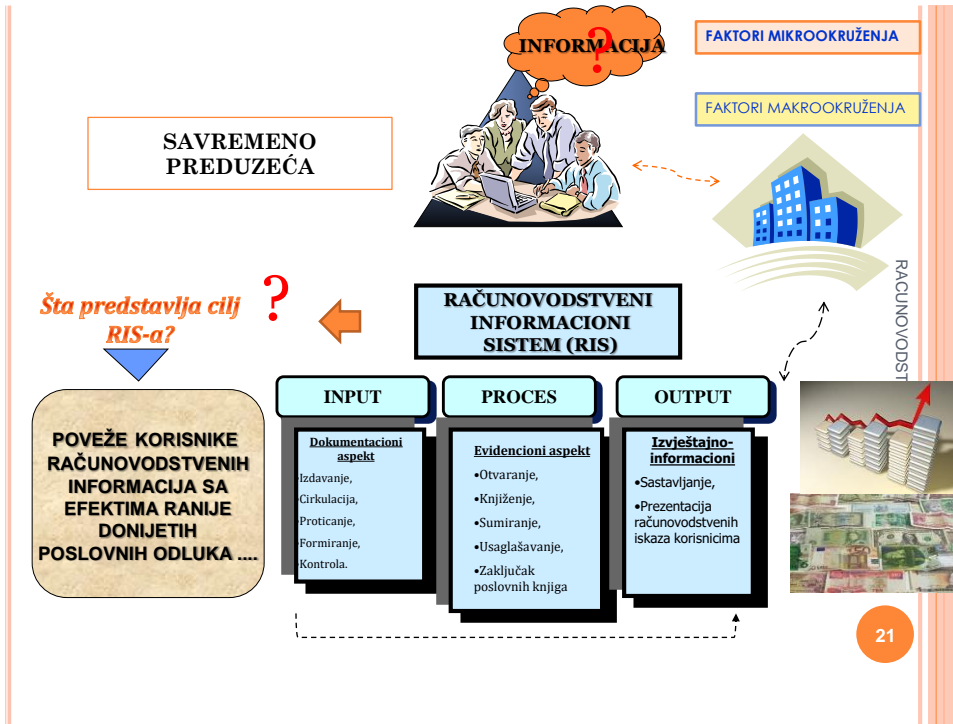
- **PROSTO
KNJIGOVODSTVO**
- **DVOJNO
KNJIGOVODSTVO** (svaka
poslovna transakcija se posmatra sa
aspekta primanja i davanja)
- **RAČUNOVODSTVO**
- **SAVREMENI
SYSTEMSKI PRISTUP
RAČUNOVODSTVA**

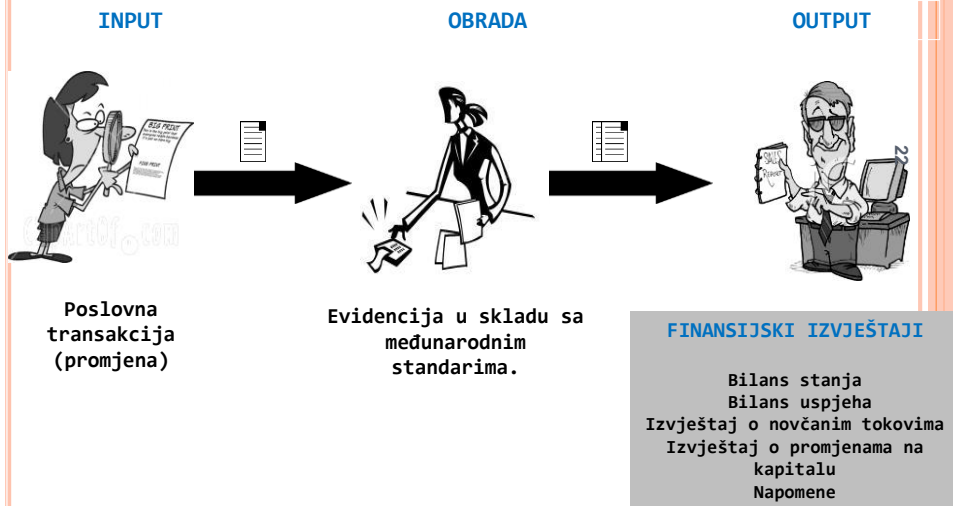
PRETPOSTAVKE

- **FORMALNE**
  - Pojava pisma;
  - Pojava brojeva;
  - Pojava novca...
- **MATERIJALNE**
  - Svojina nad imovinom;
  - Kreditni odnosi;
  - Razvijena trgovina;
  - Kapital

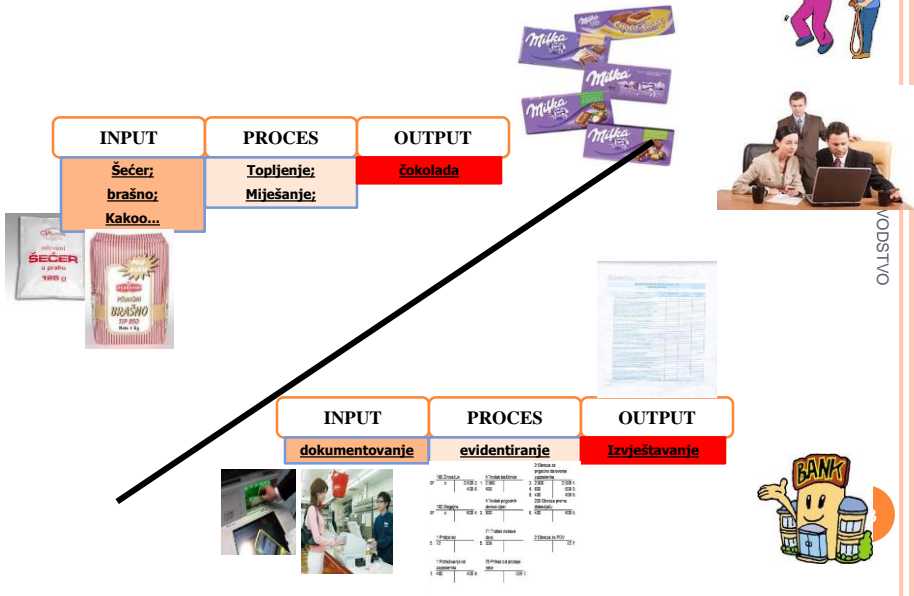
**ŠTA SE DESILO U POSLOVANJU PREDUZEĆA DA JE
RAČUNOVODSTVO TJ. RAČUNOVODSTVENI
INFORMACIONI SISTEM (RIS) POSTAO
NEZAIBILAZNA KOMPONENTA FUNKCIONISANJA
SAVREMENOG PREDUZEĆA????**

DAKLE: ŠTA JE TO RAČUNOVODSTVO?

PITANJE: "SLIČNOST" IZMEĐU ČOKOLADF I FINANSIJSKIH ISKAZA?

"I FAZA"

TRANSAKCIJA/ DOGAĐAJ/ OKOLNOST- INPUT STRANA RIS-A

POJAM

- **ekonomske aktivnosti, ekonomske promjene..** transakcija, okolnost, događaj koja proizvodi određeni uticaj na finansijski položaj preduzeća, odnosno njegovu rentabilnost i likvidnost, ...
- Da bi bile ekonomske aktivnosti bile evidentirane u poslovnim knjigama, **ne moraju** isključivo da obuhvate razmjenu vrijednosti (kupovina, prodaja, uplata, i sl.) između dva ili više poslovnih subjekata, već i **neku okolnost ili događaj koja isključuje mogućnost razmjene vrijednosti**, ali ima **isti efekat kao razmjena vrijednosti** (gubici usljed poplave, požara, svakodnevno akumuliranje kamate, i sl.)
- **Napomena: MORA da bude potvrđena (verifikovana) knjigovodstvenim dokumentom...**

Kako, gdje..nastaje ekonomska promjena

- **KAKO?**
  - Razmjena vrijednosti, kupovina, prodaja, uplata, isplata...
  - **POSLOVNA** (kupovina, prodaja..)
  - **FINANSIJSKA** (davanje kredita...)
  - **INVESTICIONA** (prodaja akcija...)
- **GDJE?**
  - **Eksterno** (van preduzeća)
  - **Interno** (u preduzeću)

25

PRIMJER...

- **Kupili smo auto!**
- *Da bi bila evidentirana u knjigovodstvu, mora da bude praćena knjigovodstvenim dokumentom!*
- **Faktura glasi na 5.000€**

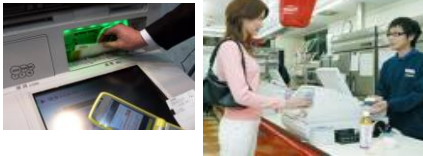
RACUNOVODSTVO

26

NAPOMENA!

Poslovni događaj (primjer)....

- **Sklopljen ugovor o nabavci materijala**, nabavka materijala, isplata plata, plaćanje dobavljaču za primljeni materijal, utrošak materijala, isplaćen honorar, obračunat porez, prodati gotovi proizvodi, sklopljen ugovor o prodaji...

Da li se cjelokupno poslovanje preduzeća može zapisati u računovodstvenom sistemu?

- NE!
- Uslovi:
  - *Da je poslovni događaj stvarno nastao!*
  - *Da se može vrijednosno iskazati!*
  - *Da mijenja postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda ili rashoda!*
  - *Da postoji pravdajuća isprava kojom se može dokazati nastanak promjene!*

RAČUNOVODSTVO

27

“II FAZA”

RAČUNOVODSTVO

28

PROCES OBRADE PODATAKA

○ Evidencioni aspekt

- Otvaranje,
- Knjiženje,
- Sumiranje,
- Usaglašavanje,
- Zaključak poslovnih knjiga
- (obrađuje se poslije I predavanja)!!!

100 Zrnatun		4 Trošak bolnice		2 Obveza za prigodno darivanje zaposlenika	
5 ¹	x	2.500	2.1. 2.500	2. 2.500	2.500 1.
		400	6. 400	4. 600	600 3.
102 Oligajna		4 Trošak prigodnih darova djeci		220 Obveza prema dobavljaču	
5 ¹	x	600	4. 3. 600	6. 400	400 5.
1 Prijevoz		71 Trošak nabave dara		2 Obveza za PDV	
5	72		5. 328		72 7.
1 Potraživanje od zaposlenika		75 Prihod od prodaje robe			
7.	400	400	6.	328	7.

“III FAZA”

RACUNOVODSTVO

OUTPUT STRANA RIS-A

RAČUNOVODSTVENI PODATAK

- *Neutralna činjenica iz računovodstvene baze podataka (broj, riječ...)*
- **PRIMJER:**
  - u 2014.g. firma je ostvarila prihode od prodaje gotovih proizvoda u vrednosti 100.000 eura!

RAČUNOVODSTVENI POKAZATELJ

•**Međusobni odnos između računovodstvenih, vrijednosnih ili količinskih veličina ...**

RAČUNOVODSTVENA INFORMACIJA

- predstavlja transformisan računovodstveni podatak ili pokazatelj koji ima smisaoni sadržaj i formu, koji je namjenski usmeren na korisnika i koji služi da pomoću njega adekvatno ostvari neki zadatak u domenu upravljačkih i poslovnih aktivnosti preduzeća**
- PRIMJER:**
  - u tekućoj godini u odnosu na prethodnu prihodi od prodaje su se smanjili za 25%

Kao cjelina finansijski iskazi predstavljaju **računovodstvene informacije**

Djelovi tih izvještaja – pozicije, čine *računovodstvene podatke*

PITANJE ZA DISKUSIJU:

Npr. Ako kažemo „**prihod, 20.000€, 2020.**“ šta je to?

Npr. Ako kažemo „**prihod, 20.000€, 2020.**“ to ništa ne znači jer je samo riječ, slovo, broj. Dakle, na osnov toga ništa ne možemo zaključiti niti donijeti bilo kakvu odluku, pa stoga gore navedeno nije ništa drugo nego **podatak**.

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€,** onda dobijamo **index:** $It/to = \frac{T_{2021}}{T_{2020}} * 100 = 25\%$. Šta je zapravo ovaj index?

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€,** onda dobijamo **računovodstveni pokazatelj:** $It/to = \frac{T_{2021}}{T_{2020}} * 100 = 25\%$ “ to ništa ne znači jer je samo broj. Dakle, na osnov toga ništa ne možemo zaključiti niti donijeti bilo kakvu odluku, pa stoga gore navedeno nije ništa drugo nego u osnovi računovodstveni **podatak**.

Npr. Ako bi rekli da je vrijednosti realizovane količine robe u 2021. u odnosu na prethodnu, 2020. godinu poraslo za 25%, šta je to?

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€, Index:** $\frac{T_{2021}}{T_{2020}} * 100 = 25\%$ “ to opet ništa ne znači jer je samo u pitanju broj, odnosno pokazatelj. Davanjem podatku/pokazatelju određeni **kontekst (smisao ili sadržaj)** vrši se njihova transformacija u **računovodstvenu informaciju**. Npr. ako bi smo rekli da je vrijednosti realizovane količine robe u 2021. u odnosu na prethodnu, 2020. godinu poraslo za 25%, onda bi podaci/pokazatelj **postali računovodstvena informacija** jer na taj način korisnik ima cjelovitiji uvid o poslovanju preduzeća, te na osnovu toga je u mogućnosti da donese pouzdaniju poslovnu odluku.

KORISNICI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Interni korisnici

- **Menadžment na svim hijerarhijskim nivoima;**
- Adekvatan informacijski sadržaj...
- **Stručne službe u preduzeću (analiza, planiranje, kontrola..)**
- **Marketing menadžeri;**
- **Finansijski direktori;**
- **Rukovodioci procesa proizvodnje**

Eksterni korisnici

- Zainteresovane grupe ili pojedinci za koje su pouzdani, blagovremeni finansijski izvještaji od ključne važnosti za preduzimanje budućih poslovnih aktivnosti

→ **Država i njeni organi**

→ **Investitori;**

→ **Zajmodavci;**

→ **Dobavljači;**

→ **Zaposleni..sindikati**

→ **Kupci;**

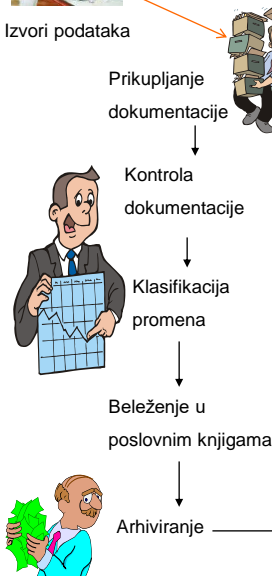
→ **Poreski organi..Vladine**

agencije;

Statistički zavod

Izvori podataka

ZAKLJUČAK!

Suština (zadatak) računovodstva, odnosno RIS-a se svodi na to da od "sirovih" podataka (količinski i/ili vrijednosno izraženih) iz računovodstvene dokumentacije, knjigovodstvenom obradom stvori u poslovnim knjigama računovodstvenu bazu podataka i pokazatelja, a potom da iste daljom obradom - pripremanjem odgovarajućih računovodstvenih izvještaja, transformiše u problemski orijentisane informacije, i na kraju, da se one dostave korisnicima koji će iste koristiti za različite svrhe, uglavnom za poslovno-finansijsko odlučivanje

Sastavljanje

izveštaja

RACUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO (GLOBALNO POSMATRANO) JE....?

- **neproizvodnu, uslužnu (servisna) poslovna funkcija;**
- **organizaciona cjelina preduzeća,**
- **informacioni sistem ili podsistem nekog od poslovnih IS preduzeća,**
- **teorijsko-metodološka ekonomska ili menadžerska disciplina, sa svim pratećim karakteristikama primjerenim ovim aspektima...**
- **naučni metod kojim se, u skladu sa odgovarajućom regulativom vrednuju, evidentiraju, klasifikuju i sumiraju poslovne transakcije i o kojima se izvještavaju zainteresovani korisnici;**

RACUNOVODSTVO

ZAKLJUČAK

Proces

Dio preduzeća

Naučna disciplina

Nastavni predmet

“JEZIK KOMUNIKACIJE U
POSLOVNOM
SPORAZUMIJEVANJU...”

KNJIGOVODSTVO VS RAČUNOVODSTVO

- **Knjigovodstvo** je dio računovodstva, njegova računska osnova i ima zadatak da prikuplja i kontroliše knjigovodstvenu dokumentaciju, da kontira ekonomske promjene, odnosno evidentira u poslovnim knjigama...da sastavlja finansijske iskaze.
- **Računovodstvo** je služba (aktivnost) u preduzeću koja evidentira, sumira i interpretira ekonomske promene u vezi sa preduzećem. Cilj je da obezbijedi finansijske informacije neophodne za donošenje ekonomskih odluka od interesa za aktivnost preduzeća.

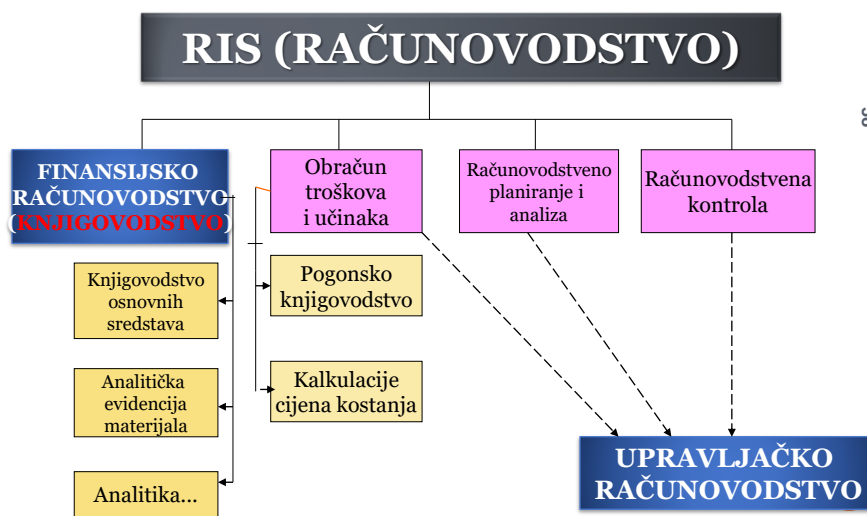
RACUNOVODSTVO

36

KNJIGOVOĐA VS RAČUNOVOĐA

- Zadatak **knjigovođe** je da proknjiži poslovnu promjenu na bazi dokumentacije, kao i da se pobrine da knjiženje bude usklađeno sa računovodstvenom regulativom;
- Zadatak **računovođe** je da prati propise, analizira po zahtjevu klijenta poslovanje, daje prijedloge za njegovo unaprijeđenje te da upozori na eventualne propuste.

RIS-KRITERIJUM KORISNIKA (NAMJENA I UPOTREBE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA)

ODNOS FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA (SUMARNO)

UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

Upravljačko računovodstvo obezbeđuje informacije **internim korisnicima** za potrebe planiranja, organizovanja i kontrole poslovnih aktivnosti.

FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO

Finansijsko računovodstvo obezbeđuje informacije za **eksterne korisnike**.

ODNOS FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

	FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO	UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
Regulisano profesionalnom i zakonskom rač.regulativom:	DA!	NE!
Fokusira se na:	Dešavanja iz prošlosti!	Buduće odluke!
Opseg izvještaja:	Izvještaji za čitavu organizaciju!	Izvještaji po pojedinom proizvodu/poslu/ usluzi/odeljenju/segmentu...!
Forma izvještaja	BS, BU, Izvještaj o novčanim tokovima!	Bilo koja forma koju odabere Uprava!
Korisnici izvještaja	Investitori, akcionari, zaposleni, banke, dobavljači, kupci, Vlada, konkurencija!	Samo uprava!

KARAKTERISTIKA IZVJEŠTAJA FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

	FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO	UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
UČESTALOST	<i>Obično na godišnjem nivou</i>	<i>Javljaju se kada god je to potrebno, zavisno od potrebe menadžmenta.</i>
PRAVOVREMENOST:	<i>Obično se javlja znatan vremenski period kašnjenja između perioda koji je obuhvaćen izvještajem i datuma objavljivanja izvještaja</i>	<i>Mogu da se kreiraju sa minimalnim odlaganjem, pod uslovom da postoje adekvatni sistemi</i>
DETALJNOST	<i>Informacije nijesu detaljne: transakcije se sumiraju u nekoliko rubrika</i>	<i>Mogu biti detalji i sažeti koliko god je to potrebno</i>
INFORMACIJE O NEFINANSIJSKIM PERFORMANSAMA	<i>Veća je vjerovatnoća da će biti uključene izvještaje većih, a ne manjih organizacija, ali su često ograničene u obimu i sadržaju</i>	<i>Informacije i/ili indikatori o nefinansijskim performansama često su njegovi važni sastavni elementi</i>

PITANJE ???

- ŠTA PREDSTAVLJA **PREDMET** KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA/VREDNOVANJA?

RAČUNOVODSTVO

42

IMOVINA-POJAM I PODJELA

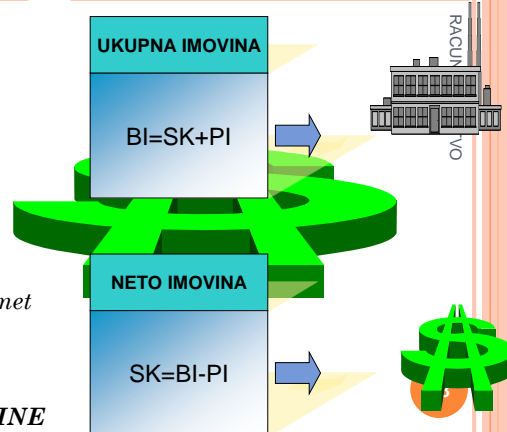
Šta predstavlja predmet knjigovodstvenog VREDNOVANJA?

- IMOVINA!
  - materijalne (**STVARI**), nematerijalne (**PRAVO**), finansijske (**NOVAC..**) i dr. pretpostavke na bazi koji ekonomski entitet obavlja svoju poslovnu aktivnost...

NAPOMENA!!!!

- Sa računovodstvenog aspekta, predmet knjigovodstvenog obuhvatanja su **SAMO ONE POSLOVNE TRANSAKCIJE KOJE UTIČU NA VISINU I/ili STRUKTURU IMOVINE PREDUZEĆA!**

Kako se dijeli imovina preduzeća (sa ekonomskog aspekta)?

Primjer : Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi. 60% od navedenog iznosa smo finansirali iz sopstvenih izvora, a za ostatak smo se zadužili kod banke.

BRUTO IMOVINA

$$10.000 (BI) = 6.000 (SK) + 4.000 (TI(\text{banka}))$$

NETO IMOVINA

$$6.000 (SK) = 10.000 (BI) - 4.000 (TI(\text{banka}))$$

ZA RAČUNOVODSTVENE POTREBE KAKO JE MOGUĆE PODIJELITI IMOVINU?

ASPEKT NAMJENE
(UPOTREBE)!!!!

RACUNOVODSTVO

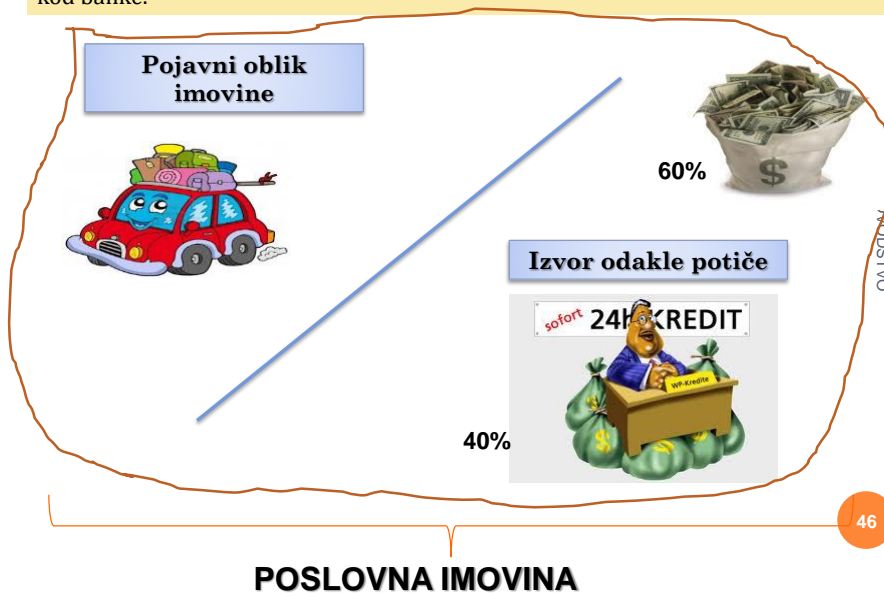
○ Pojavni oblici...

- **STALNA IMOVINA;**
  - $(ko < 1; vt > 1...)$
- **OBRтна IMOVINA**
  - $(ko > 1; vt < 1...)$

○ Izvori tih pojava oblika

- **SOPSTVENI IZVORI;**
  - *(unijeti od strane vlasnika, neograničeni vremenski period..)*
- **POZAJMLJENI IZVORI (obaveze)**
  - *(ograničeni vremenski period, kamata..)*
  - *Dugoročni izvori;*
  - *Kratkoročni izvori (tekuće obaveze)*

NASTAVAK Primjera: Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi. 60% od navedenog iznosa smo finansirali iz sopstvenih izvora, a za ostatak smo se zadužili kod banke.

POJMOVI SA KOJIM ĆETE SE SADA SRESTI...

RAČUNOVODSTVENE KATEGORIJE	IMOVINA (SREDSTAVA), POTRAŽIVANJA, KAPITAL, OBAVEZE, PRIHODI, RASHODI...
FINANSIJSKI ISKAZI	<i>Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/; Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/; Iskaz o tokovima gotovine; Iskaz o promjenama na kapitalu ; Napomene;</i>
DATUM BILANSA	Dan na koji se sastavljaju finansijski iskazi..(najčešće 31.12. tekuće godine)

RAČUNOVODSTVO

47

FINANSIJSKI ISKAZI OPŠTE NAMJENE - POJAM, CILJ I KLASIFIKACIJA

Pojam i cilj

- **Finansijski iskazi**-strukturirani finansijski prikaz finansijskog položaja preduzeća i poslovnih promjena koje su nastale.
- **Cilj**-da korisnicima pruže **relevantne, vjerodostojno prezentovane, razumljive, uporedive, provjerljive i blagovremene**, inastrumente za finansijsko izvještavanje na osnovu koga su u mogućnosti da sagledaju:
  - Finansijsku situaciju;
  - Uspješnost poslovanja,
  - Gotovinske tokove...

Finansijske iskaze opšte namjene sačinjavaju...

- **Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/;**
- **Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/;**
- **Iskaz o tokovima gotovine;**
- **Iskaz o promjenama na kapitalu ;**
- **Napomene;**

Statistički aneks.

RAČUNOVODSTVO

48

FINANSIJSKI ISKAZI PREDUZEĆA- SADRŽINA

Naziv izvještaja	Globalno prikazuje	Bliže iskazuje	Kategorije
<i>Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/;</i>	<i>Finansijsko stanje</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Imovinsko stanje</i> • <i>Finansijsko stanje</i> • <i>Likvidnost</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Imovina</i> • <i>Obaveze</i> • <i>Kapital</i>
<i>Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/;</i>	<i>Efikasnost operacija</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ukupni uspjeh i neuspjeh u poslovnim operacijama</i> • <i>Investicionim operacijama</i> • <i>Finansijskim operacijama</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Prihodi;</i> • <i>Rashodi;</i> • <i>Dobitak/gubitak</i>
<i>Iskaz o promjenama na kapitalu ;</i>	<i>Kretanja na računu vlasnika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Promjene na kapitalu zbog vlasnikovog uzimanja i dodavanje kapitala</i> • <i>Promjene zbog uspjeha/neuspjeha u operacijama</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Prirast/gubitak iz operacija;</i> • <i>Unos novog kapitala;</i> • <i>Povlačenje kapitala</i>
<i>Iskaz o tokovima gotovine;</i>	<i>Novčana kretanja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Odakle je novac došao</i> • <i>Za šta je novac upotrijebljen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Novčani prilivi;</i> • <i>Novčani odlivi</i>
<i>Napomene;</i>	<i>Politike i objašnjenja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Politike;</i> • <i>Principi;</i> • <i>Procjene;</i> • <i>Usvojeni obračuni;</i> • <i>Objašnjenja značajnih pojava</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Računovodstvene politike;</i> • <i>procjene</i>

ZAKON O RAČUNOVODSTVU CRNE GORE (USVOJEN 30.07.2016) (ČLAN 10)

- Pravno lice dužno je da pripremi godišnje finansijske iskaze i konsolidovane iskaze sa stanjem na dan 31. decembra poslovne godine, odnosno na dan registracije statusnih promjena (spajanje, pripajanje, podjela) i na dan donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji pravnog lica.
- Pravno lice dužno je da dostavlja finansijske izvještaje i izvještaj menadžmenta u pisanom i elektronskom obliku organu uprave nadležnom za poslove utvrđivanja i naplate poreza (u daljem tekstu: Poreska uprava) **najkasnije do 31. marta tekuće**, za prethodnu godinu.
- Pravno lice dužno je da konsolidovane finansijske izvještaje i konsolidovani izvještaj menadžmenta u pisanom i elektronskom obliku dostavi Poreskoj upravi najkasnije do 30. septembra tekuće, za prethodnu godinu.
- Uz iskaze iz stava 1 ovog člana, dostavlja se i statistički aneks.
- Poreska uprava je dužna da finansijske izvještaje i izvještaje menadžmenta pravnih lica iz st. 2 i 3 ovog člana objavljuje na svojoj internet stranici.
- Mikro i mala pravna lica dužna su da Poreskoj upravi dostave bilans stanja, bilans uspjeha i statistički aneks.

Kvalitativne karakteristike finansijskih iskaza

- **cilj finansijskog izvještavanja** opšte namjene je **pružanje** finansijskih informacija o izvještajnom entitetu koje su **korisne** postojećim i potencijalnim investitorima, zaposlovcima i drugim povjericima **prilikom donošenja odluka** o obezbjeđivanju resursa entitetu.

FUNDAMENTALNE

- RELEVANTNOST
  - relevantna informacija može napraviti razliku u odlukama ako ima vrijednost predviđanja, vrijednost potvrđivanja, ili oba.
- VJERODOSTOJNA PREZENTACIJA
  - oslobođena bilo kakvih predrasuda i **materijalno značajnih grešaka**, i kao takve su upotrebljive za poslovno odlučivanje.

UNAPREĐUJUĆE

- UPOREDIVOST
  - uporede bilansne pozicije izvještajno entiteta u uzastopnim periodima, kako bi se sagledali trendovi u njegovoj finansijskoj poziciji, odnosno u njegovoj uspješnosti poslovanja.
- PROVJERLJIVOST
  - treba da obezbijedi kredibilitet (vjerodostojnost) i objektivnost omogućavajući nezavisnim stručnim licima da dodju do istih ili sličnih zaključaka
- BLAGOVREMENOST
  - dostupnost investitorima i povjericima, prije donošenje poslovno-finansijskih odluka, čime bi iste mogle da utiču na sam čin donošenja odluke.
- RAZUMLJIVOST
  - informacija koja je sadržana u finansijskom izvještaju mora biti tako uobličena i prezentovana kako bi omogućila da je korisnici razumiju

MEĐUSOBNI ODNOS FINANSIJSKIH ISKAZA

Međusobna povezanost finansijskih iskaza..

- BITNO!
  - Navedeni finansijski izvještaji su međusobno povezani i upućeni jedni na druge.

PITANJE?

- KO SU NOSIOCI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

O čemu govore finansijski iskazi?

- Posmatrani zajedno, finansijski izvještaji ukazuju na **“zdrastveno stanje”** nekog preduzeća.
- UTVRDITI I RAZUMJETI to “stanje” znači imati mogućnost donositi primjerene i racionalne poslovne odluke

RAČUNOVODSTVO

POJAM BILANSA....

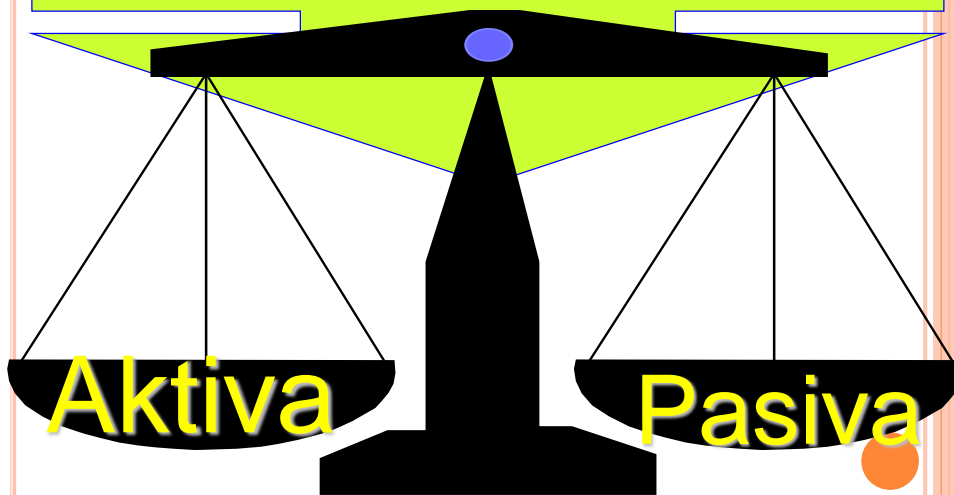
- Pojam "Bilans" etimološki vuče porijeklo od latinske riječi "bilanx libre", što znači **vaga sa dva tase** i označava **ravnotežu**, tj. jednakost između lijeve i desne strane!

RACIJSKI

53

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ -TRADICIONALNI IZGLED-

<p>PITANJE? Pod FINANSIJSKIM POLOŽAJEM se podrazumijeva...</p>		<p>Stanje i međudnos imovine, kapitala i obaveza jednog preduzeća</p>	<p>RACUNOVODSTVO</p>
<p>Aktiva</p>			
<p>STVARI koje preduzeće posjeduje</p>		=	<p>NOVAC koje preduzeće posjeduje</p>
<p>POJAVNI OBLICI IMOVINE</p>			<p>IZVORI 55</p>

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ PRISTUP PREGLEDA IZVORA I KORIŠĆENJA (UPOTREBE) IZVORA

<p>Aktiva</p>		<p>Pasiva</p>	
<p>UPOTREBA NOVCA gdje je novac potrošen?</p>		<p>IZVORI NOVCA odakle je novac došao?</p>	

ZAKLJUČAK: Posmatra se **JEDNA TE ISTA STVAR:**
IMOVINA preduzeća ali sa dva aspekta:
POJAVNIH OBLIKA I IZVORA TIH POJAVNIH OBLIKA

SISTEM DVOJNOG KNJIGOVODSTVA

aspekt
primanja

aspekt
davanja

Primjer:

Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi

aspekt
primanja

aspekt
davanja

Primili (kupili) smo auto u zamjenu za novac (10.000€)

Dali smo novac u zamjenu za auto

57

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

Aktiva		Pasiva	
FA Stalna imovina	600	OF Sopstveni izvori	450
CA Obrtna Imovina		LTL Dugoročni	250
	400	CL Tekuće obaveze	300
	1.000		1.000

Ukupna poslovna sredstva

Do vrijednosti ukupnih poslovnih sredstava (zbira aktive) od 1.000 € može se stići na dva načina:

1. FA + CA = 600€ + 400€ = 1.000 € (SA ASPEKTA POJAVNIH OBLIKA)
2. OF + LTL + CL = 450€ + 250€ + 300€ = 1.000 € (SA ASPEKTA IZVORA)

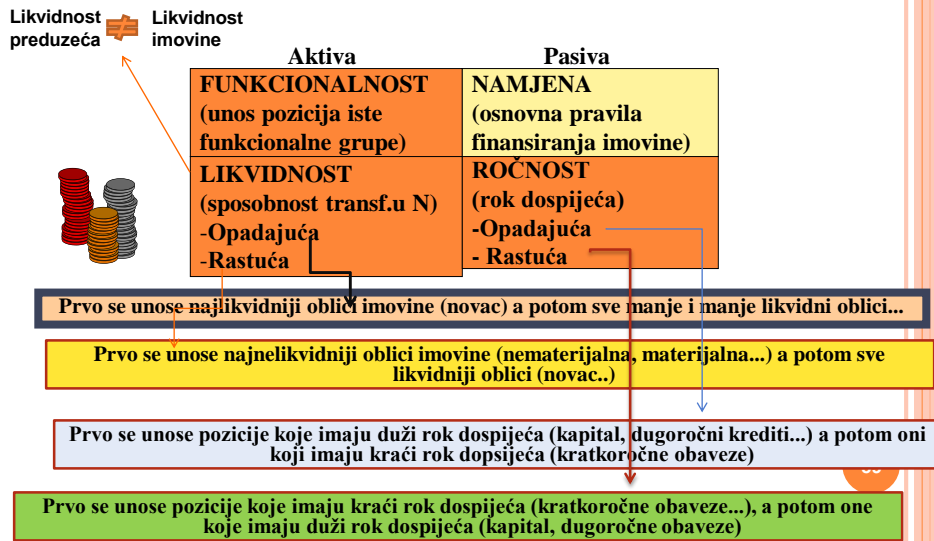
Služi za procjenu
EFIKASNOSTI!

Služi za procjenu
STEPENA ZADUŽENOSTI!

58

RACUNOVODSTVO

KRITERIJUMI ZA UNOS POZICIJA U AKTIVU I PASIVU

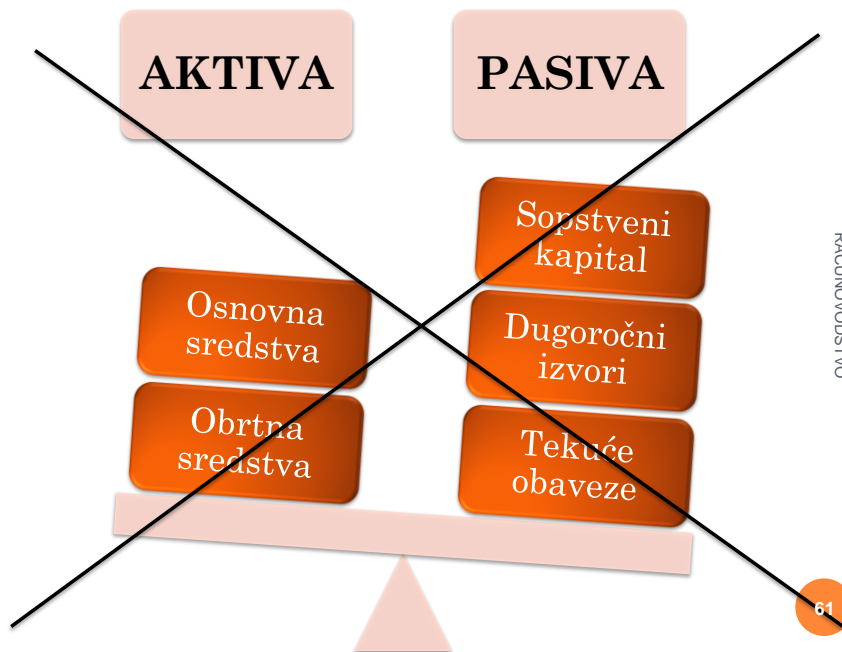
ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

Aktiva		Pasiva	
Obrtna imovina	600	Kratkoročne obaveze	300
Stalna imovina	400	Dugoročne obaveze	250
		Kapital	450
	1.000		1.000

PRAVILO!!!!
AKO AKTIVA POČINJE SA NOVCEM (NAJLIKVIDNIJIM OBLIKOM)-KRITERIJUM OPADAJUĆE LIKVIDNOSTI, ONDA PASIVA MORA POČETI SA KRATKOROČNIM OBAVEZAMA –KRITERIJUM RASTUĆE ROČNOSTI!

Kriterijum opadajuće likvidnosti!

Kriterijum rastuće ročnosti !

RACUNOVODSTVO

FORMA PRIKAZIVANJA BILANSA STANJA

VERTIKALNO

HORIZONTALNO
(dvostrani/tabelarni pregled)

red. br.	Naziv pozicije	Imos.
1.	Oprema	110.000
2.	Materijal	50.000
3.	Kapci	10.000
4.	Tekuci racuni	10.000
	Ukupno aktiva	180.000
1.	Drzavni kapital	110.000
2.	Dugoročni krediti	50.000
3.	Dobavljači	20.000
	Ukupno pasiva	180.000

Aktiva		Bilans stanja preduzeća "K" na dan 31.12.2007.		Pasiva	
Frh.	Naziv sredstva	Imos.	Frh.	Naziv izvora sredstava	Imos.
1.	Oprema	110.000	1.	Drzavni kapital	110.000
2.	Materijal	50.000	2.	Dugoročni krediti	50.000
3.	Kapci	10.000	3.	Dobavljači	20.000
4.	Tekuci racuni	10.000			
		180.000			180.000

RACUNOVODSTVO

62

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ OSNOVNI IZGLED SA PET ODJELJAKA

Aktiva		Pasiva	
100	RACUNOVODSTVO	100	

Ovo je najefikasniji format za objašnjenje najtežih aspekata poslovnih finansija.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ POZICIJI– BLOK OBRTNIH SREDSTAVA

Aktiva		Pasiva	
	Osnovna (fiksna) sredstva (FA) (fixed assets)		
	Obrtna sredstva (CA) (current assets)		
	100	100	

Sva kratkoročna poslovna sredstva:

1. Zalihe

Sirovine i repromaterijal, proizvodnja u toku, gotovi proizvodi, rezervni dijelovi.

2. Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Potraživanja po osnovu prodaje, kratkoročni krediti i plasmani, kratkoročni krediti u zemlji, ..devizni račun, blagajna, tekući (poslovni) račun..

3. Ostala obrtna sredstva

Sva ostala kratkoročna poslovna sredstva, npr. dati avansi za zalihe i usluge i sl.

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ – BLOK OSNOVNIH (FIKSNIH) SREDSTAVA-

	Aktiva	Pasiva
	Stalna (fiksna) sredstva (FA) (fixed assets)	
	Obrtna sredstva (CA) (current assets)	
	100	100

Sva dugoročna poslovna sredstva:

- 1. Nematerijalna ulaganja**
Goodwill, patenti, licence, itd.
- 2. Materijalna sredstva**
Zemljište, zgrade, pogoni i oprema, transportna oprema, kompjuteri, osnovno stado itd.
- 3. Dugoročni plasmani**
Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica, ..., HOV koje se drže do dospijeca...itd.

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI

DVIJE KOLONE OBAVEZA

	Aktiva	Pasiva
FA		Izvori sopstvenih sredstava (OF - Owners Funds)
		Dugoročne obaveze (LTL - Long Term Loans)
CA		Tekuće obaveze (CL – Current liabilities)
	100	100

Svi dugoročni zajmovi
(duži od jedne godine)

❖ obveznice,
dugoročni krediti...

Sve kratkoročne obaveze (koje se plaćaju u okviru jedne godine):

- 1. Obaveze prema povjericima**
Poslovni povjericima – iznos koji se duguje dobavljačima.
- 2. Kratkoročni zajmovi**
Uključuje dugovna salda banaka i sva ostala kratkoročna dugovanja koja donose kamate.
- 3. Ostale kratkoročne obaveze**
Sve ostale kratkoročne obaveze, npr. nagomilana plaćanja, kamate, dospjeli i tekući porezi i dividende.

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ – IZVORI VLASTITIH (SOPSTVENIH) SREDSTAVA

Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina		Izvori vlastitih sredstava (OF)	450
600		Dugoročne obaveze	250
Obrtna imovina		Kratkoročne obaveze	300
400			
1000			1000

- 1. Osnovni kapital**
  - *Akcijski kapital;*
  - *Udjeli društva sa ograničenom odgovornosti;*
  - *Ulozi;*
  - *Državni kapital;*
  - *Ostali osnovni kapital...*
- 2. Neplaćeni upisani kapital**
- 3. Rezerve**
  - *Emisiona premija;*
  - *Zakonske ..statutarne..*
- 4. Revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti i gubici**
- 5. Neraspoređeni dobitak**
- 6. Gubitak**

STRUKTURA ISKAZA O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

AKTIVA Bilans stanja na dan 01.01.2017.godine PASIVA

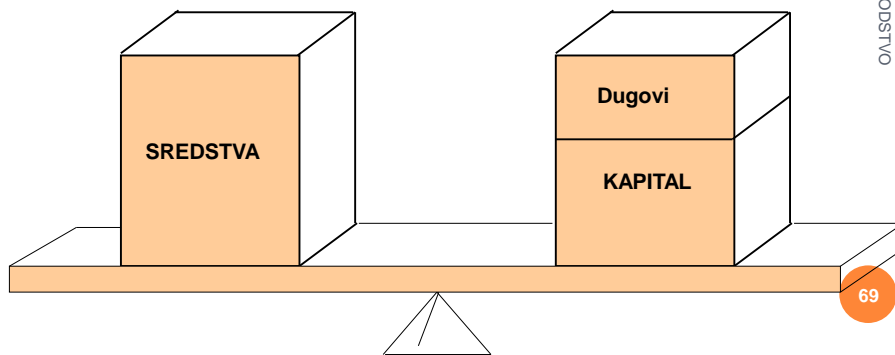
A) Stalna imovina	A) Sopstveni kapital (Kapital)
I. Nematerijalna imovina (licence, franšize, patenti, goodwill...);	- Zavisno od pravne forme preduzeća; ∞
II. Materijalna imovina (zemljište, nekretnine, postrojenja, oprema);	(Osnovni kapital, rezerve, neraspoređena dobit i sl.);
III. Dugoročni finansijski plasmani	
B) Obrtna imovina	B) Obaveze
I. Stvari - zalihe	I. Kratkoročne obaveze
II. Prava – potvrđivanja	II. Dugoročne obaveze
III. Novac – tekući račun, gotovina	

KOMPONENTE KOJE OPREDELJUJU FINANSIJSKI POLOŽAJ PREDUZEĆA

- OSNOVNA RAČUNOVODSTVENA JEDNAKOST

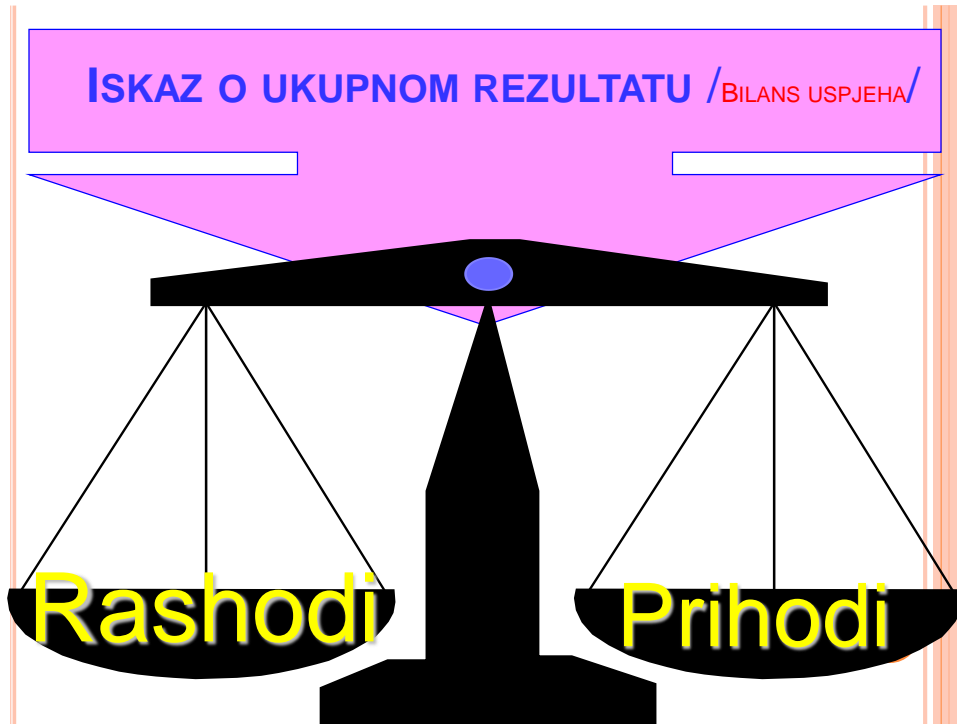
$$\mathbf{A (=sredstva) = O (=dug) + K (kapital)}$$

AKTIVA **PASIVA**

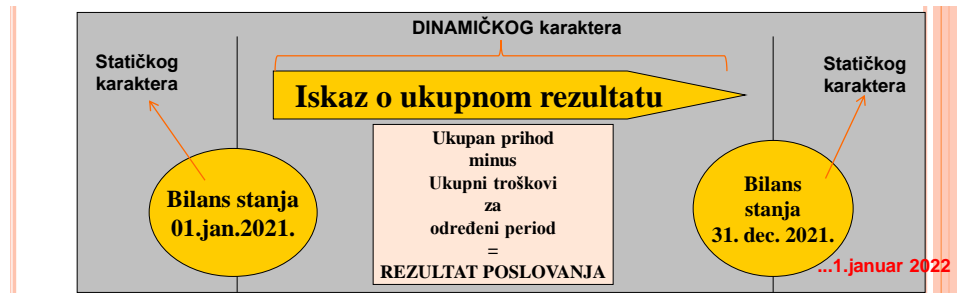

NAPOMENA!

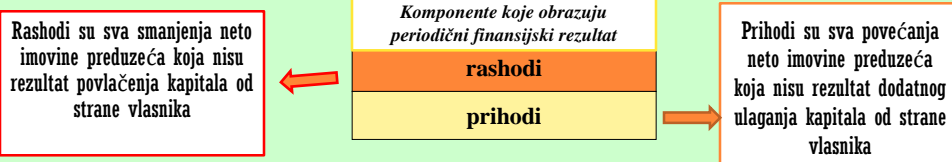
- Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/ GOVORI O SITUACIJI PREDUZEĆA U ODREĐENOJ TAČKI VREMENA (31.12.2021..godine) pa je stoga **STATIČKOG KARAKTERA**

**ISKAZ O UKUPNOM REZULTATA
/BILANS USPJEHA/**

- *Iskaz o ukupnom rezultatu veže se sa vremenskim periodom između 01.01 2021. godine i 31. 12. 2021. godine, i za taj vremenski period treba da pokaže da li je preduzeće pozitivno ili negativno poslovalo!*
- *Kada preduzeće nastavlja poslovanje 1.januara 2022.godine, računi koji obrazuju ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU iz 2021. godine "ne postoje", tj. "ugašeni su", jer se utvrđeni rezultat prenio na račun neraspoređeni dobitak tekuće godine (u slučaju dobitka) ili gubitak tekuće godine (u slučaju gubitka). (pojašnjenje na narednim slajdovima!)*
- *U 2022.godini nastaju novi prihodi i rashodi koji obrazuju BU za 2022..godinu*
- Ukupni troškovi su postavljeni nasuprot ukupnog prihoda u tom periodu i na taj način se dobija **rezultat poslovanja.**

ZAKLJUČAK

- **ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/** prikazuje promjene ekonomskih kategorija u određenom periodu (*npr. od 01.01.2021 do 31.12.2021..god.*) pa je stoga **dinamičkog karaktera**
- **Utvrđeni rezultat (dobitak ili gubitak) će povećati ili smanjiti sopstveni kapital!**
- **NE MOŽEMO VREDNOVATI (ISKAZATI, OBRAČUNATI) NETO REZUTAT (db;gb) UKOLIKO NIJE U VEZI SA ODREĐENIM VREMENSKIM PERIODOM;**
- **Primjer (1): Ako izvršni direktor kaže "Moje preduzeće zarađuje neto dobit od 10.000€", profitabilnost preduzeća nije jasna!**
  - **Naime, da li ostaruje ovu neto dobit nedeljno, mjesečno, godišnje???**
- A. **Primjer (2):** Jedog od prvih svjetskih milijardera, intervjuisala je grupa studenata businessa. Jedan od studenata je zamoloni milijardera da procijeni iznos svoje dobiti. Pošto student nije odredio vremenski period, milijarder je odlučio da se našali i odgovorio je "Oko 11.000\$...". On je dvoljno dugo pričekao da bi dozvolio grupi studenata da izraze svoje čuđenje u vezi ovog čisto malog iznosa. Nakon toga je dovršio rečenicu sa "...na sat." Tako ispada da 11.000\$ na sat (24 sata dnevno) dostiže iznos oko 100 miliona \$ godišnje.

FORMA PRIKAZIVANJA BILANSA USPJEHA

VERTIKALNO

Bilans uspeha preduzeća "X" za period 01.01.-31.12.2010

Red. br.	Naziv pozicije	Iznos
1.	Nabavna vrednost realizovane robe	1.000
2.	Rashodi finansirawa	200
3.	Ostali rashodi	100
4.	Dobitak	300
	Ukupno rashodi	1.600
1.	Prihodi od realizacije robe	1.400
2.	Finansijski prihodi	100
3.	Ostali prihodi	100
	Ukupno prihodi	1.600

HORIZONTALNO

(dvostrani/tabelarni pregled)

Rashodi Bilans uspeha preduzeća "X" za period 01.01.-31.12.2010. Prihodi

r.b.	Naziv rashoda	Iznos	r.b.	Naziv prihoda	Iznos
1.	Nabavna vred. real. robe	1.000	1.	Prihodi od real. robe	1.400
2.	Rashodi finans.	200	2.	Prihodi od finan.	100
3.	Ostali rashodi	100	3.	Ostali prihodi	100
4.	Dobitak	300			
		1.600			1.600

VEZA (U PROCESU BILANSIRANJA) IZMEĐU ISKAZA O FINANSIJSKOM POLOŽAJU I ISKAZA O USPJEŠNOSTI POSLOVANJA(DOBITAK**)**

75

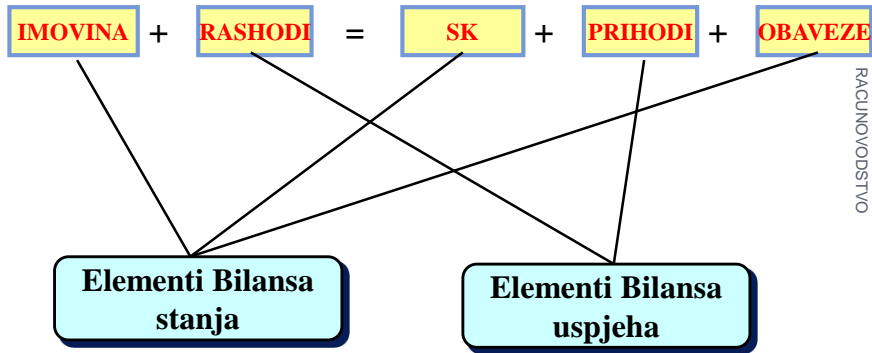
VEZA (U PROCESU BILANSIRANJA) IZMEĐU ISKAZA O FINANSIJSKOM POLOŽAJU I ISKAZA O USPJEŠNOSTI POSLOVANJA(GUBITAK**)**

76

RAČUNOVODSTVENA JEDNAKOST

-PROŠIRENA-

77

OSTALI FINANSIJSKI ISKAZI

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

-pokazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca!

Posmatra se NOVAC (stavka aktive)

primici	izdaci
<p>-poslovne aktivnosti; (prodaja robe, primljene naknade šteta..)</p> <p>-investicione aktivnosti; (prodaja dionica..)</p> <p>-finansijske aktivnosti; (emisija dionica, primljeni krediti..)</p>	<p>-poslovne aktivnosti; (isplate dobavljačima..)</p> <p>-investicione aktivnosti; (kupovina akcija..)</p> <p>-finansijske aktivnosti; (otplata kredita..)</p>

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

-pokazuje promjene koje nastaju na kapitalu!

Posmatra se KAPITAL (stavka pasive)

NAPOMENE

- Politike;
- Principi;
- Procjene;
- Usvojeni obračuni;
- Objašnjenja značajnih pojava

RACUNOVODSTVO

ŠTA SADRŽI GODIŠNJI IZVJEŠTAJ KOMPANIJE?

- *Velike kompanije pored finansijskih (kvantitativnih) informacija, zainteresovanim licima dostavljaju i nefinansijske informacije (o ciljevima kompanije, tržištu, proizvodima, posovanju...)*
- *Primjer: Kompanija McDonald posvetila je veliki dio zadnjeg godišnjeg izvještaja kompanijinoj brizi za okolinu. U izvještaju su uključene rasprave kompanijinih programa za upravljanje čvrstim otpadom, konzerviranjem sredstava i recikliranjem (godišnji izvještaj je u potpunosti štampan na recikliranom papiru).*
- *Slično navedenom, pogledati izvještaj CG Telekoma za 2009. godinu (www.telekom...)*

RACUNOVODSTVO

79

NA KOJI SE NAČIN VRŠI TRANSPARENTNOST FINANSIJSKOG IZVJEŠTAVANJA?

- Dostavljanje nadležnim institucijama...
- Putem sredstava medija (konferencije za javnost, vladine agencije);
- Mnogi analitičari, savjetnici za ulaganja, poslovni časopisi ocjenjuju finansijske, prinosni ..položaj preduzeća...
- **Primjer:** *Finansijski analitičari iznose javnosti svoja mišljanja svakog petka uveče na Wall Street Weeku, televizijskom programu koji se emituje na PBS-a. Nedeljni poslovni časopisi, kao što su Barrons, Business Week i Forbes, takođe izdaju ocjene finansijskog položaja, profitabilnosti i budućih perspektiva mnogih kompanija u javnom interesu.*
- **PITANJE?**
- *Da li je takva situacija sa Crnom Gorom? (tržište kapitala)*

RACUNOVODSTVO

80

HVALA NA PAŽNJI!

○PITANJA???

ZADATAK

- Sa poslovne strane nekih novina, časopisa (domaćih i/ili stranih), pročitajte i izvadite članak o nekoj kompaniji. Navedite sve računovodstvene ili finansijske termine korištene u članku i polazeći od do sada usvojenog znanja, pokušajte da ih pojasnite. Da li su Vam svi termini poznati?
- Razmislite: KOLIKO BI POZNAVANJE RAČUNOVODSTVA POMOGLA KORISNIKU DA RAZUMIJE SADRŽINU ČLANKA?